

לכה אה עזבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תרלז

ערש"ק פרשת אחרי-קדושים ה'תשע"ח

בין "אנכי ה' אלקיך" ל"אני ה' אלקיכם"

התכלית בפירות השנה החמישית

היו"ט שעשה הכה"ג בצאתו מן הקודש

החיות האלקית בתורה ותפילה

פתח דבר

בעז"ה.

לקראת שבת קודש פרשת אחרי-קדושים, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תרלז), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנשמנו על-אתר או בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנוכח לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונוכח לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש
ת.ד. 2033
כפר חב"ד 6084000
03-738-3734
Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office
1469 President St. #BSMT
Brooklyn, NY 11213
United States
(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל דרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן הענינים

ה. מקרא אני דורש

מנצח שפירוש "אני ה'" הוא "קבלו גזירותי"?

מדוע צריך רש"י לפרש "אני ה'", הרי כבר פירשו בתחילת פ' וארא ? / מהו החידוש ב"אני ה' אלקיכם" על "אנכי ה' אלקיך" ? / ה'גזירה' המיוחדת באזהרת עריות

(עי' לקוטי שיחות ח"ב עמ' 83 ואילך)

ח. פנינים עיונים וביאורים קצרים

בין "תלווין בה" ל"נתחדשו בה" / מדוע "דעביד הא אכול הא"?

ט. יינה של תורה

התכלית - פירות השנה החמישית

הגאון שמנע את "פרנסתו" של הקב"ה / להודות להשי"ת על הפרנסה והבריאות / מעלת הפירות של שנה החמישית

(עי' לקוטי שיחות ח"ז עמ' 134 ואילך)

יג. פנינים דרוש ואגדה

ההכנס אל הקודש בכל עת / "בכל מאודך" ו"משמוש התפילין"

יד. חידושי סוגיות

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, בב' טעמי היו"ט – אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלפל בשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

(עי' לקוטי שיחות חל"ב עמ' 106 ואילך)

יח. תורת חיים

מושב זקנים בקדושה

וְהָרִתָּה פְּנֵי זָקֵן (קדושים יט, לב)

כ. דרכי החסידות

החיות האלקית בתורה ותפילה

וְחֵי פָּקֶם (אהרי יח, ד)

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

מנלן שפירוש "אני ה" הוא "קבלו גזירותי"?

מדוע צריך רש"י לפרש "אני ה'", הרי כבר פירשו בתחילת פ' וארא? / מהו החידוש ב"אני ה' אלקיכם" על "אנכי ה' אלקיך"? / ה'גזירה' המיוחדת באזהרת עריות

באמצע הסדרה, לפני שמתחיל הכתוב לדבר על איסורי העריות, נאמר כך: "וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם, אני ה' אלקיכם" (יח, א-ב). ומפרש רש"י:

"אני ה' אלקיכם - אני הוא שאמרת בסיני 'אנכי ה' אלקיך' וקבלתם עליכם מלכותי; מעתה קבלו גזירותי".

והנה, התיבות "אני ה' אלקיכם" מצויות הן במקרא כמה פעמים, ואין רש"י מפרשן כלל (וכמו בפרשתנו גופא, מיד בהמשך הענין: "את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם" (יח, ד) - ולא פירש רש"י מאומה);

ולכאורה הוא משום שכבר פירש לנו רש"י בתחילת פרשת וארא, ששם נאמר "וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'" - ורש"י מפרש:

"אני ה' - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפניי . . . ובשון הזה מצינו שהוא נדרש בכמה מקומות: 'אני ה' נאמן להיפרע - כשהוא אומר אצל עונש, כגון 'וחללת את שם אלקיך אני ה'', וכשהוא אומר אצל קיום מצוות, כגון 'ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם אני ה' - נאמן ליתן שכר".

והיינו, שהתיבות "אני ה' (אלקיכם)" באות להדגיש את ההכרח שבקיום מצוות ה', כי הקב"ה יש בכחו ומובטח הוא להיפרע מעוברי רצונו ולתת שכר לעושי רצונו. ולכן

בכמה מקומות שבהם מדבר הכתוב על מצוות מסוימות, פעולות שיש מצוה לעשות או להימנע מהן, הוא מדגיש ואומר ש"אני ה'" – ולכן יש להיזהר בקיום מצוותי, כי אני "נאמן להיפרע" ו"נאמן ליתן שכר".

ומעתה יש לתמוה בנידון דידן – למה אין רש"י מפרש את התיבות "אני ה' אלקיכם" כמשמעותן הרגילה ("נאמן ליפרע" ו"נאמן לשלם שכר"), ובמקום זה פירשן באופן חדש ויוצא-דופן?

ב. והביאור בזה:

בדרך כלל הלשון "אני ה' (אלקיכם)" באה בסיומו של ציווי, שכדי להדגיש את חומרת הציווי מסיים ומזהיר: "אני ה'" – נאמן אני לשלם שכר ונאמן אני להיפרע; ואפילו במקומות שזה בא בתחילת ענין, הרי כד דייקת שפיר תמצא שזה בא כהמשך לענין אחר שדובר עליו קודם, כסיום וחיזוק.

אולם בעניננו אין הדבר כן, אלא התיבות "אני ה' אלקיכם" באות בהתחלת הענין, עוד לפני שנאמר הציווי עצמו; ואם כן קשה לפרשן בתור אזהרה והדגשה על הציווי – שהרי עדיין לא נאמר הציווי שתחול עליו אזהרה והדגשה זו!

ולכן מפרש רש"י שבעניננו אין התיבות הללו באות לשם חיזוק והדגשה, אלא כענין בפני עצמו – הקב"ה בא ואומר לעם ישראל: "אני ה' אלקיכם"!

וכבר מצינו כעין זה בעשרת הדברות, שהראשון שבהם הוא (יתרו כ, ב) – "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"; הקב"ה מודיע לבני ישראל את מלכותו, וכפי שמפרש רש"י שם "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי", שבני ישראל צריכים לקבל את מלכות ה' ולעשות את כל מצוותיו.

אלא שלפי זה אינו מובן: לאחר שכבר הודיע הקב"ה את מלכותו לבני ישראל באמירת "אנכי ה' אלקיך" – מה פשר האמירה הנוספת כאן "אני ה' אלקיכם"? איזה חידוש יש בזה לגבי מה שכבר נאמר בעשרת הדברות?

על זה מפרש רש"י שבעשרת הדברות "קיבלתם עליכם מצוותי" – ועכשיו בא לחדש דבר נוסף: "מעתה קבלו גזירותי", כדלקמן.

ג. במעמד הר סיני קיבלו בני ישראל על עצמם את "מלכות" הקב"ה, והיינו לקיים מצוותיו; אבל עדיין יש מקום לומר שלא קיבלו אלא מצוות כאלו שהשכל סובלן – ואילו מצוות שהשכל מנגד להן, יתכן שיאמרו שמצוות כאלו לא נכללו בקבלת מלכותו ומצוותיו.

ולכן, לפני שהקב"ה בא לצוות על איסורי עריות, שיש בהם ענין של "גזירה" – דבר שמנוגד לשכל האנושי (ראה פרש"י תולדות כו, ה), הוא מקדים תחילה להזהיר את

ישראל על קבלת ה"גזירות" (באופן כללי) – "אני הוא שאמרתי בסיני 'אנכי ה' אלקיכם' וקבלתם עליכם מלכותי מעתה קבלו גזירותי", גם המצוות שהן בגדר "גזירות".

[ולמעשה, שכבר נאמר לבני ישראל "ושמרת בל חוקיו" (בשלח טו, כו), ורש"י מפרש שהכוונה למצוות שהן "בלא שום טעם" – אבל יש לומר ש"גזירה" הוא דבר קשה עוד יותר לקיימו, כי הוא (לא רק בלי טעם, אלא) היפך הטעם].

ד. ומדוע באמת יש בעריות ענין של "גזירה" – היפך השכל?

הנה עיקר איסורי העריות הוא בשלילת נישואין עם קרובי משפחה: אחותו, דודתו וכו' (כמפורט בפרשתנו).

ובכן, מצד הסברא הרי זה בדיוק להיפך – שראוי לאדם לישא קרובי משפחתו: בנישואין תופסת מקום חשוב מעלת היחוס המשפחתי, וכפי שראינו שאברהם ששלח את אליעזר לקחת אשה לבנו ליצחק הורה לו להביא דוקא מבנות ארצו ומולדתו של אברהם, מיוחסות ממשפחתו.

ומעתה הסברא נותנת שאיש המיוחס צריך לקחת אשה דוקא ממשפחתו, וכל הקרוב אליו יותר – הגון ומתאים יותר; ובפרט שתכלית הנישואין הרי היא להביא לילדים משותפים של בני הזוג (ראה פרש"י בראשית ג, כד), ומובן שכלל שהם יותר קרובים ביניהם כך הדבר יותר בשלימות.

ועוד זאת, מצד המציאות כפי שהיתה בדורות שלפנ"ז: ברא הקב"ה את עולמו באופן שקיומו ה' תלוי בזה שבני אדם הראשון ישאו את אחיותיהם (שהרי לא היו להם נשים אחרות) (ראה פרש"י קדושים כ, יז); יעקב נשא שתי אחיות – והצליח בהקמת בית ישראל; עמרם נשא את דודתו – ונולדו לו צדיקים גדולים: מרים, אהרן ומשה!

ולכן מצוות עריות נחשבת כ"גזירה", ענין שאינו מתאים עם השכל האנושי, והוצרך להזהיר לפני כן אזהרה מיוחדת, "אני ה' אלקיכם" – "קבלו גזירותי", ודו"ק.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

בין "תלויין בה" ל"נתחדשו בה"

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם גו'
מלמד שנאמרה פרשה זו בהקדל,
מפני שרוב גופי תורה תלויין בה
(יב, ב. רש"י)

לכאורה צריך ביאור, איך אפשר לומר "שרוב גופי תורה תלויין" ב"פרשה זו", הרי הפרטים שנאמרו לראשונה בפרשה זו אינם פרטים עיקריים, לכאורה, בתורה, ואילו הציוויים שבפרשה שהם "גופי תורה" כבר נאמרו לעיל, וכמו כיבוד אב ואם ושמירת שבת – שנאמרו כבר בעשרת הדברות, וכן הציווי על קרבן שלמים – נאמר לעיל בפ' ויקרא. וא"כ, מהו הפירוש בזה שבפרשה זו "תלויין" – "רוב גופי תורה"?

יש לומר הביאור בזה:

רש"י דייק לומר "רוב גופי תורה תלויין בה" ולא ש"רוב גופי תורה נאמרו בה". והיינו, שהחידוש שבפרשה זו אינו שנתחדשו בה גופי תורה, אלא שאופן הקיום של רוב גופי תורה שכבר נאמרו לעיל, תלוי בפרשה זו. כי דווקא בפרשה זו מפורש איך לקיים הציוויים כדבעי למהוי, ובלי ידיעת הפרטים שנתחדשו בפרשה זו אי אפשר לקיים "גופי תורה" אלו כראוי.

ולדוגמא, בפרשה זו נתחדש שאין מורא אב ואם רוחה שבת, נמצא שקיום ציווי מורא אב ואם תלוי בפרשה זו כי בלעדי פרשה זו היו יכולים לבוא ח"ו לידי חילול שבת.

וזהו הטעם לזה "שנאמרה פרשה זו בהקדל", דמכיון שבפרשה זו מדובר אודות ציוויים שכבר ידעו ישראל מהם, ומ"מ עלולים להכשל ולעשותם באופן בלתי רצוי, לכן אי אפשר להמתין עד שמשה ילמד ציוויים אלו לאהרן ולזקנים וכו' והם ילמדו אותם לכל ישראל, כי בינתיים עלולים ישראל להכשל באופן קיום ציוויים אלו של "גופי תורה", ועל כן ה' על משה ללמד את כל ישראל "פרשה זו" – "בהקדל", כך שכולם ידעו מיד את אופן הקיום הנכון של "רוב גופי תורה" ה"תלויין" בפרשה זו.

(עי' תורת מנחם חמ"ג עמ' 274 ואילך)

מדוע "דעביד הא אכול הא"?

איתא בגמ' 'ר' צדוק תבעת' ההיא מטרוניתא, אמר לה חלש לי ליבאי ולא מצינא, איכא מידי למיכל, אמרה לי' איכא דבר טמא, אמר לה מאי נפקא מינה דעביד הא אכול הא", ופירש רש"י "אמר מאי נפקא מינה – דהא מילתא דלא נודמן לי אלא מאכל טמא, יש לי ללמוד מכאן, דעביד האי, הבועל ארמית, ראוי למאכל טמא" (קידושין מ, א).

יש לבאר עומק כוונת פירוש רש"י:

לפי פשוטו, דברי ר"צ "דעביד הא אכול הא" אינם מובנים (וראה גם פירוש רי"ף על הע"י כאן), ובפרט, דמאכל טמא הוא לאו מפורש מן התורה ובמלקות, וזנות דארמית אינו אלא במכת מרדות דרבנן (ראה רמב"ם הל' איסורי בי' ריש פ"ב). וא"כ איך יתכן לומר "דעביד הא אכול הא"?

ולכן פירש רש"י ד"הבועל ארמית ראוי למאכל טמא", דבזה יש לימוד גדול:

ידוע דאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, ופירש בתוס' (גיטין ז, רע"א ובכ"מ) דהיינו רק במידי דאכילה. והנה, בנדר"ד, כאשר נודמן לר"צ האונס הא' (הבועל ארמית), ה' יכול להיות סברא שמכיון שאינו במידי דאכילה אין כאן הכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, ועלול הוא להכשל, אבל כשראה ר"צ שזה קשור באכילת דבר טמא, הבין ולמד מזה "נפקא מינה" – שגם הבועל ארמית הוא בכלל "אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים".

וזהו הכלל שלמד ר"צ, "דעביד האי הבועל ארמית ראוי למאכל טמא", ששניהם נכללים בגדר אחד, ואם לא תבוא תקלה במיילי דאכילה, גם בהבועל ארמית לא יהי' כן, וכן להיפך. ומזה שנכרכו שניהם יחד ה' ר"צ יכול ללמוד מדריגתו מה היא, ושלא יבוא לידי תקלה לא בזה ולא בזה.

(עי' אגרות קודש ח"ג עמ' קפ)

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

התכלית - פירות השנה החמישית

הגאון שמנע את "פרנסתו" של הקב"ה / להודות להשי"ת על הפרנסה והבריאות / מעלת הפירות של השנה החמישית

פירות האילן מותרים באכילה החל מן השנה החמישית: בשלוש השנים הראשונות פריו של העץ "יהי לכם ערלים לא יאכל", בשנה הרביעית "יהי כל פריו קדש הלולים לה'" ונאכל בירושלים, ורק בשנה החמישית "תאכלו את פריו" (פרשתנו יט, כג-כה).

שכרן של מצוות ערלה ונטע רבעי מפורש גם הוא בפסוקים אלו – "להוסיף לכם תבואתו, אני ה' אלקיכם". כאשר שומרים כראוי את מצוות אלו, מבטיח השי"ת להוסיף ולהרבות את התבואה בשנה החמישית.

כאשר מעיינים במשמעות העמוקה של הכתובים נראה במקור הדברים הביאור בדרך הפשט, מוצאים שיש כאן שלוש דרגות בפירות האילן:

א. הדרגה הנחותה ביותר הם פירות הערלה – הם אסורים באכילה, וממילא חיותם הרוחנית של הפירות היא מצד הטומאה, כשאר מאכלות אסורות (ראה תניא פ"ח).

ב. בשנה הרביעית, הפירות הם "קודש הילולים לה'".

ג. אמנם, כל קיומם של הערלה והשנה הרביעית, אינו אלא בכדי שיהי' "להוסיף לכם תבואתו" בשנה החמישית. פירות השנה החמישית הם הנעלים ביותר, והם המגשימים את תכליתן של המצוות ערלה ונטע רבעי.

והדבר תמוה ביותר: הלא בשנה החמישית הפירות הם חולין, ונאכלים בכל מקום, ובטומאה. ואיך שייך לומר שהם נעלים מן הפירות שעליהם נאמר "קודש הילולים לה'", ונאכלים בקדושה ובירושלים בלבד?

הגאון שמנע את "פרנסתו" של הקב"ה

תכלית בריאת העולמות כולם, הוא מה ש"נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים" (תנחומא נשא טז. וראה תניא פל"ו). השי"ת חפץ שתהיה לו "דירה" בענייני העולם הגשמיים והנחותים. משמעות "דירה" הוא מקום שבו דר האדם בגלוי ובפרהסיא. וכך חפץ השי"ת שבני ישראל יבררו ויזכרו את ענייני הגוף והגשמיות, עד שיוכל לשכון בהם בגלוי.

ומשום כך, עיקר עבודתם של בני ישראל בעולם הזה הגשמי, הוא בבירור וזיכרון הגוף ושאר ענייני גשמיות. ואם עוסק האדם בעבודה רוחנית כלמוד התורה בלבד, ואינו מזכך ומקדש את הגשמיות, הרי אינו ממלא את "תאוות" השי"ת ואת תכלית בריאת העולם.

ועד היכן מגיעים דברים אלו, למדים אנו ממעשה שהי' עם מורנו הבעש"ט:

בתקופת היותו נסתר ולבוש כאיש פשוט, הי' הבעל שם טוב מסבב במושבות בני ישראל בערים ובכפרים. אחת מעבודות הקודש שלו, הי' לשאול את היהודים כולם, קטן כגדול, לשלומם בגשמיות. והייתה לו נחת רוח רבה לשמוע כיצד משיבים בני ישראל כולם "ברוך השם", "תודה להשם יתברך" וכיוצא באלו בשאר דברי שבח והודי' לבורא ית"ש.

באחד ממסעותיו פגש הבעש"ט ת"ח גדול שהי' כבר זקן מופלג, והי' פרוש מענייני גשמיות מעל חמישים שנה. הוא הי' לומד כל היום בטלית ותפילין ומתוך תענית עד תפילת המנחה, ורק לאחר ערבית הי' טועם לחם ומים. הבעש"ט ניגש ל"חדר הפרישות" שלו בקצה בית הכנסת, וכדרכו בקודש שאלו אודות מצב פרנסתו בגשמיות. הגאון לא השיב, וכאשר שנה ושילש הבעש"ט את שאלתו הורה לו הגאון שיצא מחדרו.

בראותו כך, שאלו הבעש"ט: מדוע הינך גוזל את פרנסתו של הקב"ה? הגאון נרתע לשמע השאלה היוצאת מפיו של אדם הנראה כפשוט. והבעש"ט ביאר את דבריו: דוד המלך אומר (תהלים כב, ד) "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל" – על איזו פרנסה "יושב" הקב"ה כביכול? על "תהילות ישראל" – על ברכות השבח וההודי' של בני ישראל. וכאשר מסרב אתה להשיב "ברוך ה'", מונע אתה בכך את פרנסתו של הקב"ה.

בדברי הבעש"ט לגאון יש עומק לפנינו מעומק, ומהם ניתן ללמוד על תכליתו ושליחותו של האדם בעולם הזה, וכפי שיתבאר לקמן.

להודות להשי"ת על הפרנסה והבריאות

ותחילה יש להסביר בהרחבה יותר את פירוש הבעש"ט לפסוק "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל":

השי"ת הוא "קדוש" – מובדל ומרומם מן העולם, ואינו מתגלה בו. ובכדי שיהי' השי"ת "יושב" – שיתגלה בעולם התחתון והשפל "כמו היושב שמשפיל קומתו" (לקוטי תורה פרשתנו כט, ג), הרי זה על ידי "תהילות ישראל" – על ידי עבודתם של בני ישראל.

אמנם, לכאורה אינו מובנת טענתו של הבעש"ט אל הגאון: הן אמת שהקב"ה נעשה "יושב" בעולם הזה רק על ידי עבודתם של בני ישראל. אך לכאורה דבר זה נעשה גם על ידי לימוד התורה של הגאון בפרישות ובקדושה. ומדוע הי' צריך הבעש"ט לעוררו להודות להשי"ת על פרנסתו הגשמית דווקא, ועד שטען כלפיו שכשאינו מודה להשי"ת על הגשמיות הוא מונע כביכול את פרנסתו של הבורא?

וגם אם יש עניין דווקא ב"תהילות ישראל", בהודי' ושבח לקב"ה, הרי יכול הי' הבעש"ט לעוררו להודות להשי"ת על לימודו בקדושה ובפרישות. אבל מדוע דיבר עמו על צרכיו הגשמיים דווקא?

וביאור הדבר נעוץ בתכלית בריאת העולמות שנתבארה למעלה:

"תאוותו" של הקב"ה היא שתהי' לו ית' דירה "בתחתונים" דווקא. כאשר לומד יהודי תורה, הרי הלימוד תופס בעיקר את החלק ה"עליון" והרוחני שבו – את נפשו האלוקית. עיקר עניין עשיית "דירה לו ית' בתחתונים" הוא על ידי עשיית צרכי הגוף לשם שמים, וניצול הגשמיות לענייני קדושה. דווקא בדרך זו ממשיכים את הקב"ה שיהי' "יושב" כביכול בעולם התחתון.

ועל כן, כאשר ראה הבעש"ט שהמגיד סגור בחדר הפרישות שלו, אוכל רק כדי קיום נפשו, ואינו מתעסק כלל בענייני הגוף – טען כלפיו שהוא מונע את "פרנסתו" של הקב"ה. כי עשיית ה"דירה לו ית'" היא דווקא בבירור וקידוש הגשמיות, והגאון הפרוש לא התעסק כלל בזה. ומשום כך ביאר לגאון שעיקר "פרנסתו" של הקב"ה הוא על ידי שישראל מודים ומשבחים להשי"ת על ענייני הבריאות והפרנסה שלהם.

מעלת הפירות של שנה החמישית

ומעתה תתבאר אל נכון מעלת פירות השנה החמישית, אף על פירות ה"קודש הילולים" של השנה הרביעית:

פירות השנה הרביעית הם קודש, ויש לאכלם בירושלים ובטהרה בלבד. כאשר נהנה יהודי מפירות אלו, הוא מכיר וזוכר את השי"ת שנתן לו פירות אלו.

לעומת זאת, פירות השנה החמישית הם חולין, ונאכלים אף בטומאה. ואף על פי כן, כאשר הוא מבחין ב"להוסיף לכם תבואתו" ובברכת השי"ת הרי הוא מודה ומהלל ומשבח להשי"ת. ודווקא הלל ושבח זה, על פירות החולין – ה"תחתונים", גורמים לכך שתהי' "דירה לו ית' בתחתונים".

ונמצא שקדושת הפירות שבשנה הרביעית, היא הכנה והכשרה לכך שגם כאשר ייהנה מפירות החולין בשנה החמישית, יכיר בברכת השי"ת וישבחו. ועל כן גדלה מעלת פירות השנה החמישית על השנה הרביעית, כי בהם דווקא מתקיימת התכלית שיהיה הקב"ה שוכן ודר בעולם הזה הגשמי.

פנינים

דרוש ואגדה

להכנס אל הקודש בכל עת

דבר אל אהרן גו' ואל יבוא ככל עת אל
הקודש גו' בואת יבוא אהרן אל הקודש

(בז, ב-ג)

בתור"כ (כאן) איתא "אחיך באל יבוא ואין משה
באל יבוא", ומפרש הראב"ד, דמשה רבינו הי'
יכול ליכנס אל קודש הקדשים בכל עת, וללא
קרבנות מיוחדים. ומבאר כ"ק אדמו"ר הצמח צדק
נ"ע (הוספות לאוה"ת ויקרא עמ' רפו) ש"התורה היא
למעלה" מבחינת הזמן "שהעוסק בתורת עולה
אפילו בזמן הזה כאילו הקריב עולה" ולכן "משה
שהוא תורה" מכיון שהתורה למעלה "מבחינת
עת" – הזמן – יכול הוא להכנס אל הקודש בכל
זמן ובכל עת.

ומזה יש ללמוד הוראה בעבודת האדם לקונו:
כאשר אדם לומד הציווי שבפרשתנו אודות
כניסת הכה"ג לקודש הקדשים "אחת בשנה",
עלול הוא לחשוב שאין זה שייך אליו, בזמן
שהוא אינו כהן גדול, ואין בית המקדש קיים.

אמנם, "התורה היא נצחית" (תניא רפי"ז ובכ"מ),
וא"כ, ברור שלמרות שבגשמיות אי אפשר לקיים
ענין זה בזמן הזה, אבל ברוחניות הדבר אפשרי.

ועל פי הנ"ל מובן הדבר, שהרי על ידי העסק
בדברי תורה מתעלים למעלה מהגבלות הזמן,
וא"כ הכניסה הרוחנית שנפעלת על ידי לימוד
התורה – נצחית היא, ולא רק "אחת בשנה", אלא
כל השנה כולה, ולא רק בכהן גדול, אלא כל
הרוצה לעסוק בעבודה רוחנית זו, יעסוק בתורה
ויתעלה מעל הגבלות הזמן, ויכול להכנס לקודש
הקדשים ברוחניות.

(עי' תורת מנחם חמ"ג עמ' 252 ואילך)

"בכל מאודך" ו"משמוש התפילין"

בואת יבא אהרן אל הקודש

(בז, ג)

איתא בזוהר הקדוש ד"בזאת יבוא אהרן אל
הקודש" פירושו שאהרן צריך להכנס אל הקודש
עם רגש של ביטול וקבלת עול מלכות שמים (זח"ג
קח, א).

ועפ"ז יש לבאר הוראה לכל אחד בעבודת
האדם לקונו:

כאשר אדם עוסק בעבודת קריאת שמע, שאז
צריך הוא להגיע למעלת "בכל מאודך", שפירושו
לעבוד את ה' מתוך מסירת נפש, ולצאת מכל
הגבלותיו הגשמיות והרוחניות, הנה באותה שעה
גם כן נדרש ממנו שהתפילין של ראש והתפילין
של יד יהיו מונחים במקומם המדויק; באמצע
המסירת נפש דקריאת שמע – צריך הוא למשמש
בתפילין, ולהבטיח שמקומם מכוון כראוי (ראה
פמ"ג א"א) או"ח סכ"ח סק"א).

ולכאורה, איך יכולים להיות שני הענינים
ביחד, הרי אם אוחו בעבודה של יציאה מכל
הגבלותיו עד כדי מסירת נפש, איך יתכן שבשעה
זו ממש ירגיש אם מקום התפילין מכוון כראוי?

ועל זה באה ההוראה מ"בזאת יבוא אהרן
אל הקודש" – הכניסה אל הקודש, צריכה להיות
מתוך ביטול וקבלת עול מלכות שמים. האדם
צריך להכנס לעבוד עבודת "בכל מאודך" לא
בגלל שרצונו לעסוק בעבודה זו, אלא בגלל שזהו
רצון העליון.

וכאשר הכניסה אל הקודש היא בכדי להשלים
רצון הקב"ה, אזי אין סתירה בין הדברים, כי מה
לי עבודת "בכל מאודך" ומה לי עבודת "משמוש
התפילין", שניהם רצון העליון הם, ויש לקיים שני
הדברים באותה מידה.

(עי' תורת מנחם חמ"ג עמ' 255 ואילך)

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, בב' טעמי היו"ט – אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלפל בשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

הרמב"ם שכתב ויו"ט הי' עושה על שיצא בשלום מן הקדש ולא כתב בצאתו אע"פ שהוא יותר לשון קצר . . האריך בלשונו לאשמוענין כי למחר הי' עושה". וכ"כ בעבודה תמה על נוסח הנ"ל, ושם ביאר ההכרח לנקוט כן בפ"י המשנה, שהוא לפי דודאי אין לומר שעשו יו"ט בעיצומו של יום הקדוש תיכף בצאתו מן העבודה, אלא ודאי הי' למחר (ועיי"ע אבודרהם על סדר עבודה, מאירי יומא כאן, סידור יעב"ץ בתחילת דיני עשי"ת).

תנן ביומא ע. בסוף עבודת כה"ג ביוה"כ "ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש". והנה אית ספרים דלא גרסי "בשעה שיצא" אלא "ע"א שיצא". והחילוק ברור, דלהך גירסא לא באנו לומר זמן היו"ט אלא רק לבאר טעמו – שהשמחה היא על יציאה זו גופא. וכן נקט הרמב"ם ספ"ד מהל' עבודת יוה"כ פ' (וכ"ה גירסתו במשנה בפיהמ"ש שלו).

ובס' עבודת ישראל (לר"י קמחי) על נוסח סדר עבודה ליוה"כ אכן פ' ד"אין הכוונה שמיד בצאתו מן הקדש הי' עושה היו"ט באותו היום שהרי הי' מתענה, אלא למחר הי' עושה אותו, וזהו דקדוק

או"ם בס' שושנים לדוד על משנה דיומא כאן כבר דחה ההכרח שאין הסעודה באותו היום מצד התענית, שהרי "אפשר . . שהי' נמשך עד הערב אחר הטבת הנרות

היו"ט הוא אז, וזהו לפי שכשנעשה מיד ביציאה יהי' מודגש שהיו"ט בא בקשר להצלחת העבודה שסיים זה עתה (והל' "יצא בשלום כו" אינו אלא משום שיציאה בשלום היא סימן על שהעבודה נתקבלה, אבל לא שהיו"ט הוא על עצם היציאה בשלום בלי פגע). משא"כ הגורסין "על שיצא בשלום מן הקדש" ס"ל שהיו"ט הי' הודאה פרטית של הכה"ג על הצלתו בשלום.

ויו"ט עוד דלהך טעמא שהיו"ט הי' הודאה פרטית על שניצול, עשהו בדוקא ש"א "בשעה שיצא כו" (אפי' לא בלילה, כשכבר מותר באכילה), אלא למחר. ובהקדים דהנה לטעם זה, שהוא ע"ד ארבעה צריכים להודות כו', לכאורה הי' צריך להביא קרבן תודה על הצלה זו (ועיי' במחזיק ברכה שם שהביא סברא שהיו"ט הי' ע"ד ברכת הגומל, והרי ברכת הגומל במקום קרבן תודה נתקנה – רא"ש ברכות פ"ט ס"ג), ע"כ י"ל דאח"כ הי' מביא קרבן תודה למחר, ולהכי חגיגת הוודי' שלו היתה בסמיכות להבאת קרבנו (שא"א להביא עד למחר) ואיחר את היו"ט עד אז (ולהעיר שיום הבאת קרבן הוי' יו"ט להמביאו – תוס' רפ"ד דפסחים מירושלמי שם).

איברא דבאמת כיון דלא אשתמיט בשום מקום שהי' חיוב תמידי דקרבן תודה מדי שנה, על כרחין צ"ל שאינו כאן. והטעם י"ל כיון שאין מקום כלל לומר חידוש רחוק כזה, שכפרת בנ"י היא שמעמידה את המכפר בסכנת מוות ודאית עד כדי שיצטרך להביא קרבן תודה ע"ז שניצול ממנה. והטעם – שהרי מרגיל

עד שלובש בגדי עצמו [כל' רישא דמתני' כאן], והולך בכבוד מתהלך בתומו, באופן שכשהגיע לביתו הי' לילה ויהי' בצאתו דוקא". וראה בסי' יעב"ץ שם שכ' "הרבה מהשנים לא הי' כה"ג יכול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר ורובי הגדול כו'". ע"ש. ועיי' גם במאירי יומא שם, דמשמע שפשטות פירוש המשנה היא שהי' היו"ט בערב.

ומעתה שוב יל"ע בטעם הגירסא "על שיצא", מה הכריחם לשלול דהכוונה היא על זמן היו"ט, שהוא במועד צאתו מן הקודש. וי"ל דתליא בין ב' הטעמים שמצינו לומר על יו"ט זה (עיי' במחזיק ברכה להחיד"א אר"ח סרי"ט שהאריך בב' טעמים אלו). דאפ"ל שהי' זה בתור הודאה על שיצא ממקום סכנה, ע"ד דין ארבעה שיצאו מן הסכנה שצריכין להודות כו' (ברכות נד:), וכפשטות הל' "יצא בשלום מן הקודש", פי', כי אם אינו ראוי לא הי' יוצא חי מן הקודש (עיי' יומא נב: ובפיהמ"ש שם), ולפ"ז אין היו"ט שייך לגוף העבודה, אלא לענין צדדי ופרטי דהצלת חייו. אבל עוד מצינו דטעם היו"ט הי' על הצלחת עבודתו גופא, "לפי שנתרצו מעשיו לפני השם ב"ה ויצא בשלום" (אבודרהם שם), או משום "רוב שמחתו . . כי עמד לשרת לפני ה' לפני ולפנים" (מחזיק ברכה שם, בשם ר' יצחק זרחי' אזולאי). ובמאירי יומא שם נקיט דהוא משום ש"לא אירע בו שום פסול ולא שום מקרה רע". וא"כ י"ל דהגירסא "בשעה שיצא בשלום כו" ס"ל שהיו"ט הוא על הצלחת גוף עבודת היום כו' (ולא על שיצא משם חי), ולכן לא גרסי' "על שיצא", כי היציאה אינה סיבת היו"ט, ורק שזמנו של

ועבדו ^ל, שלדעת הרמב"ם, אף שהיו"ט הי' "על שיצא בשלום מן הקודש" [ולא על עצם עבודת יוהכ"פ], כגירסתו, מ"מ שייך הוא להלכות עבודת יום הכפורים, ולכן השתתפו ב"ל העם בהליווי והיו"ט שעשה, כיון שעבודתו ביוהכ"פ עושה הכה"ג בתור שלוחם ובא כוחם של כל ישראל. ועיין עוד מתני' דיומא יח: שאומרים לו "אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחנו ושליח ב"ד".

ויובן בהקדים עוד שינוי בל' הרמב"ם לגבי ל' המשנה, דבמשנה אי' בקיצור "ומלוין אותו עד ביתו", והרמב"ם הוסיף "ויוצא לביתו וכל העם מלוין אותו עד ביתו", ולכאור' הוספתו תמוהה שהרי מובן שהכהן גדול הי' "יוצא לביתו", ומדוע ראה צורך להוסיף ולפרש זה. וגם צ"ב מהו הדיוק ביציאה לביתו דוקא, ולמאי נפק"מ לאן יוצא. ומשמע דס"ל להרמב"ם שהיציאה לביתו היא חלק ממעשי היום, ומנאה בהמשך לעוד פרטים ומעשים כו', וזהו שנעשית בליווי כל העם כי שייכת היא למעשי היום שהם בשליחות כל ישראל כו', וי"ל דזהו לפי שהיציאה לביתו הוי גמר וסיום עבודתו ביוהכ"פ, כי ראשית עבודתו היא בזה ש"ז יום קודם יוה"כ מפרישין כהן גדול מביתו", כמתני' דריש יומא, ובגמ' שם יליף מימי המלואים או ממ"ת שעבודת יוהכ"פ דורשת מצב של פרישות הכה"ג מביתו, וא"כ מובן שאין הפרישה רק ענין צדדי ע"ד דין הפרישה מאשתו רק משום חשש כו' (כביומא ו.י, וה"ה הכא נימא שהוא רק כדי שיוכל להכין את עצמו כדבעי), אלא הוא דבר השייך ומוכרח למהות העבודה שצ"ל

את עצמו לעבודה כראוי וכו', כמבואר במשניות דיומא. אלא ודאי אין כאן אלא מנהג ורשות שהיו כהנים גדולים נוהגים בעצמם להודות ולעשות יו"ט, כהנהגה פרטית על הצלתם בשלום.

ומעתה יש מקום לדון בשיטת הרמב"ם בעצם מה שטרח להביא הך ד"ויו"ט הי' עושה כו' בפסקי הלכותיו (שאין דרכו להביא אלא דינים וחיובים), דלכאור' כנ"ל אי"ז אלא סיפור דברים ממנהג פרטי שנהג בו כה"ג בפועל. ואפי' את"ל שהי' חייב להודות כו' (כהשקו"ט דלעיל) – עדיין צ"ע על הרמב"ם, שהרי מ"מ אין חיוב זה שייך להל' עבודת יוהכ"פ, והרי לגירסתו אין כאן אלא מנהג הודאה פרטית שאינו כלל חלק מעניני עבודת יום זה.

אולם באמת בל' הרמב"ם מודגש שהיו"ט לא הי' (רק) שמחה פרטית שלו על שניצל מאיזה פגע. דהנה במשנה הלשון "ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו", ואילו הרמב"ם שינה בשתיים: (א) נקט "וכ"ל העם מלוין אותו עד ביתו", ובזה הוסיף על המשנה. ועיין בגמ' שם עא: שמסופר "והווי אזלי כול"י עצמא בתריי", מיהו לא מצינו שהודגש שם שכן הי' בכל פעם. (ב) הרמב"ם השמיט תיבת "לאוהביו" שבמתני'. והיינו שרצה הרמב"ם להשמיענו בהנך שינויי לשונות שיטתו בזה, שהיו"ט של הכה"ג (לא הי' שמחה פרטית שלו, שחגג עם אוהביו בלבד, אלא) הי' שייך ל"כל העם" שליוו אותו עד ביתו (ולכן השמיט תיבת "לאוהביו").

מלויין אותו), אבל הרי גם היציאה מן הקדש היא חלק ממעשי הכה"ג ביום זה (שלא נגמרה בשלימותה עד שנמצא בביתו), שכולם עשה הכה"ג – שלוחם של כל ישראל, וא"כ שפיר גם השמחה "על שיצא בשלום מן הקדש" (היינו השמחה על גמר העבודה), אף היא שמחת כל העם כולו ושייכת שפיר למעשי יוה"כ.

בפרישות מביתו; וא"כ היציאה לביתו הוי דבר המסיים וגומר העבודה.

ומעתה מחזור גם בנוגע ליו"ט שעל היציאה, דאף שלגירסת הרמב"ם הוא על היציאה הפרטית שלו בשלום (ולא הודאה על העבודה שבשליחות כל ישראל), ולאידך הי' יו"ט זה שייך לכל העם (שהיו

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

מושב זקנים בקדושה

הנהגת עניני יהדות במושב זקנים ומכתבי עידוד לישיש שעסק שם בהפצת
היהדות בין מכריז

והדרת פני זמן

(קדושים יט, לב)

"ינובון בשיבה" - "שתולים בבית ה"

בנועם קיבלתי הידיעה על דבר חנוכת הבית של מושב-זקנים החדש, וידוע גודל
הענין של "והדרת פני זקן" כמבואר בכמה מקומות...

ויהי-רצון שיקויים בכל אחד ואחת מהדרים בו - "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים
יהיו", ובפרט על ידי השתתפותם בתפילה ובשיעורי תורה בבית הכנסת ובבית המדרש
של מושב זקנים זה, שהרי הבטחה האמורה "עוד ינובון בשיבה" באה בהמשך להכתוב
קודם - "שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו", וכמבואר בפירושי חכמינו ז"ל אשר
"בית ה'" ו"חצרות אלקינו" - ובשניהם באופן של "שתולים" ו"יפריחו" - המדובר הוא
בתפילה ובתורה.

וברכת ה' תחול על ראש כל שהשתתפו בהגשמת המפעל האמור ועד לחנוכת הבית,
הן היחידים והן הארגונים וכו', וכשם שרואים פרי טוב בעמלם בהאמור, כן יראו פרי
טוב בכל פעולותיהם הטובות וזכות הרבים מסייעת.

(מכתב קיץ תשל"ט)

מושב זקנים כשר וטהור

קבלתי מכתבו . . בו כותב שהוא משגיח על כשרות במושב זקנים של הג'וינט, וקשה
לו לפעול את מה שרוצה, כי לא בכל רוצים לציית למה שרוצה, ושואל האם יעבור
להתעסק ב...

דעתי היא, שמאחר שהשי"ת נתן לו דבר כזה, מקום שביכולתו לסייע שהמושב זקנים יתנהל בכשרות, ובודאי כשיהי' שם, יוכל להשפיע, שלא רק מה שמכניסים בקיבה יהי' בכשרות, אלא גם שמה שמכניסים בראש יהי' בכשרות, לדעתי אינו צריך לעזוב משרה זו, ובטוחני שכאשר יחפש עצות גם ימצא את הדרכים המתאימות להשפיע על מי שהדבר תלוי בו, שימלאו את הוראותיו, והשכר על כך שהמושב זקנים ינוהל על טהרתו, קשה לשער את הזכות שבזה, ולכן בטוחני שזה יביא לו ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים וגם נחת מילדיו יחיו.

בברכת כוח"ט לשנה טובה ומתוקה.

נ.ב. מצו"ב קטע משיחת שבת מברכים אלול, ובטח יוכל לנצלו באופן המתאים בין תושבי המושב זקנים, שיחיו.

(תרגום מאגרות קודש ח"ד עמ' תנח ואילך - אגרות קודש מתורגמות ח"א עמ' 239 ואילך)

בעתו קבלתי מכתבו . . . ושמחתי לקרות בו שהדווינט מתנהג בטוב בנוגע להמושב זקנים ותקנו הענינים שדרשו תיקון ליתן מקום מיוחד לביהכ"נ שלא יבלבלו להם.

זה שכותב שעושים לו קישורים וכו' - לא ידעתי אם כדאי לנקוט זה ברציניות, ובפרט שיכול להיות בזה חלק מעצת היצר להתערב שלא לתת מקום לתקונים אלו שבידו ויכולתו לתקן, במילא מנסה הוא היצר מצד זה, ואין כדאי להשמע לו, וצריכים לעיין בטוב אופני הסתה שלו, שלפעמים מתלבש 'אין א חסידישער קאפאטע' = בלבוש חסיד[י], וכידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע בזה!...

(אגרות קודש ח"ו עמ' קכח)

הפצת היהדות והמעיינות במושב הזקנים

במענה על מכתבו . . . בו כותב אשר נסתדרו בבית מגורם החדש², דורא. הנה יהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, וינצל האפשריות שניתנה לו להפיץ תורת החסידות הדרכותי' ומנהגי' בין אנשים כאלו שלולי זאת לא היו יודעים עד"ז, ובדרכי נועם ובדרכי שלום לא רק בהבית בו דרים אלא בכל העיר כולה, שעל פי ד"ת היא כד' אמותיו של האדם בהנוגע לעניני עירובין, וכידוע ביאור ענין העירוב מבואר בהמשך דמצה זו תר"מ. ויהי רצון שיהי' זה מתוך בריאות הנכונה ובשמחה וטוב לבב. בברכה לבשורות טובות.

(אגרות קודש ח"א עמ' רלא-ב)

(1) ראה לוח 'היום יום' כג סיון.

(2) בית אבות.

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'

מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

החיות האלקית בתורה ותפילה

מענה למתאונן על העדר החיות בלימוד התורה ובעבודה שבלב

וחי כהם

(אהרי'ה, ה')

שמח וטוב לב במה שיש לו

במענה על מכתבו המתאונן על העדר החיות בלימוד הנגלה ודא"ח [=דברי אלקים חיים - כינוי לתורת החסידות] ובעיקר בעבודה שבלב שאין לו שום חיות בזה רק בדרך כפי' והכרח.

הנה כל הקרב לגשת אל הקודש להתעסק בעבודה, הן בלימוד התורה כנגלה ודא"ח והן בעבודת התפלה שהיא עבודה שבלב, כמבואר בדא"ח שהיא עבודה עם הלב ובתוך הלב ("מיט דער הארץ און אין דער הארץ"), הנה תחלת הכל צריכים להסיר את הדברים המעכבים את העבודה אשר ראשיתם היא ההטעיה ("נארען זיך") ודרישת הצמיחה טרם הזריעה והנטיעה, והעלי' בשליבה השני' טרם שהציג כף רגלו על השליבה הראשונה.

ההטעיה ("נארען זיך") - בין שהיא בעניני הגבהה שמגבי' את עצמו ובין שהיא במדת ההשפלה להשפיל את עצמו - בלי התבוננות מפורטת בהכרת מהות עצמו - היא מקור לחסרונות בלתי משוערים ולדרישת העמידה בשליבה השני' בסולם העלי' טרם שהציג כף רגלו על השליבה הראשונה.

תחילת הכל צריכה להיות הכרת מהות עצמו ולהתעסק בלימוד ובעבודה לפי מהות עצמו ולהיות שמח וטוב לב במה שיש לו, היינו במה שהשי"ת עזרהו והצליח בלימודו

בנגלה ודא"ח ובעבודה שבלב, כאמור לב חכם לימינו כמה שלמד ולהיות בשמחה גדולה על זה ולהודות לה' הטוב על חסדו הגדול להחיות רוח שפלים באור תורה תמימה נגלה ודא"ח ולזכותם ברוח טהרה והתעוררות להתבונן בענין השגה אלקית בתפלה ולהכיר את חסדו הגדול יתברך אשר מוחו הגשמי תופס מקיף ומוקף מהשגה אלקית. ודבר זה, מה שהאלקות שורה במוחו הגשמי ("אז בא אים אין זיין קערפערליכען מוח רוהט געטליכקייט ממש וואס דאס איז חכמתו ית' ויתעלה") הנה דבר זה עצמו צריך לפעול עליו התרגשות גדולה בעונג נפלא.

והוא הוא ענין החיות האלקי בתורה ותפלה, וברירא מילתא אשר התבוננות כזו פועלת התרגשות אבל נצטוונו להיות זהירים בזה כי מי שעדיין אינו רגיל בעבודת ההתבוננות ולא נתנסה עדיין בהתרגשות של השגה יכול לפעול בו עניני דמיון וחיצוניות כאלו רז לי רזי לי והולך בדרך עקלתון, לכן עצה היעוצה כי כל עניני אופני העבודה יהי' על פי הוראת חבר טוב.

כל כוונת היצר היא לבלבלו מעבודת השי"ת

ואת זה צריכים לדעת בהכרה גמורה כי לב כסיל לשמאלו והוא שהכסיל, הוא היצר, אחד מפיתויו הרגילים לצוד ברשותו – היל"ת – את הרוצה לגשת אל הקודש בעבודת ה' הוא לומר לו כמה אתה עמל ויגע ביגיעה עצומה ובעמל רב ועדיין אין לך מאומה, הבט וראה כמה יגיעות יגעת וכמה עוד עליך ליגע וכמה עמילות עליך לעמול עד אשר תשיג מאומה וגם אז הוא כמר מדלי, ובזה הוא משפיל את האדם ופועל ח"ו בו יאוש ועצלות בנמיכות רוח, וכל כוונתו הוא לבלבלו מעבודת השי"ת.

ואתה תשקוד בלימוד הנגלה ודא"ח בסדר מסודר כפי הוראת חבר טוב המורה לך דרך בחיי עבודה, ובעבודה שבלב בזמנים קבועים, ובכל דבר לימוד תתבונן בזה כראוי לכל עוסק במושכלות ולא תדרוש מעצמך שום דבר עילוי קודם זמנו, והשי"ת יצליח לך בלימוד נגלה ודא"ח ובעבודה שבלב ותסתדר באהלה של תורה בחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

(אגרות קודש ח"ח עמ' קסו ואילך)

